

NoordKOPstukken

ISSN 1567-9136

Nederlandse Genealogische Vereniging.
Afdeling Den Helder e.o.

Jaargang 29 Nr.1
Dec. 2014/ Jan. 2015

Inhoud

	blz.
Van de voorzitter	1
Afdelingsagenda	1
Lezing	1
Bibliotheek	2
Leden mutaties	2
Rectificatie: “Bloedschande verhaal uit 1751 /1752”	3
Het gruwelijke verhaal van Wabe Douwes deel 2	3
Bartus Veldhuijsen, een militair met een wonderlijke staat van dienst	13
Heldenaren die stierven in het Medemblikse Rijkskrankzinnigengesticht	23
Spreuken afkomstig uit het boekje: “Holland op z’n malst”	--

**Heeft u toegang tot het internet?
Kijk dan regelmatig op onze website
<http://denhelder.ngv.nl>**

Het volgend nummer van NoordKOPstukken zal verschijnen in mei 2015.

Van de voorzitter

Beste mensen

Namens het bestuur wens ik U fijne kerstdagen en voor 2015 een jaar gevuld met de warmte van vrienden en met het geluk van familiemomenten.

Voor het nieuwe jaar hebben we weer een aantal lezingen voor U in petto. Hiervoor verwijs ik U naar de agenda in ons blad.

In 2015 blijft het archief nog gehuisvest in de oude "bibliotheek". Naar verwachting kunnen we in de eerste helft van 2016 overgaan naar de nieuwe locatie, samen met de Historische verenigingen in Den Helder.

Het bestuur hoopt U in het nieuwe jaar weer te ontmoeten, bij een lezing of gezellig in het archief op elke eerste dinsdag en laatste donderdag van de maand.

Met vriendelijke groet
Afra Carsjens.

Afdelingsagenda

Lezing

Vrijdag 30 januari 2015 houdt Dick van der Weide voor ons een lezing met als Titel: **'Pier Thomas Stornebrink hardrijder op de schaats en zijn nazaten'**.

Een familiegeshiedenis (1717-1960) op het platteland van Friesland met een doorkijkje naar 2014.

Vrijdag 27 maart 2015 verwelkomen wij Mevr. S.J. Klooster, verbonden aan het Ministerie van Defensie, die een lezing geeft over 'Het onderzoek in de Militaire Archieven.,

Vrijdag 24 april 2015 verwelkomen wij Dhr. J. Dehe, met een lezing over Trekschuiten en postvervoer in het verleden.

Jaarvergadering (Let op datum!)

De jaarvergadering is gepland op **donderdag 19 februari 2015** aanvang 20.00 uur in de Draaikolk, Dollardlaan 202, 1784 BJ Den Helder.

Agenda Jaarvergadering

1. Opening.
2. Vaststellen agenda.

3. Goedkeuring notulen vorige vergadering.
4. Jaarverslag.
5. Mededelingen.
6. Ingekomen stukken.
7. Financieel overzicht 2014 en begroting liggen voor aanvang van de vergadering ter inzage.
8. Verslag kascontrolecommissie en benoeming van een nieuw commissielid. Kascontrole Hr. A. Groenou en J. Booij.
9. Bestuursverkiezing. Aftredend Ger Lemson, hij stelt zich herkiesbaar.
10. Verslag Gre en Afra van de landelijke vergadering NGV van 29-11-2014.
11. Wat verder ter tafel komt.
12. Rondvraag en sluiting.

Tien minutenpraatje

Kijk hiervoor op de website van onze afdeling.

De lezingen en de jaarvergadering vinden plaats in de Draaikolk, Dollardlaan 202, 1784 BJ Den Helder.

Aanvang van de lezingen en jaarvergadering 20.00 uur.

Kijk voor de inhoud van onze lezingen en de locatie op onze website <http://denhelder.ngv.nl>

Bibliotheek in 2015

Voor hulp en advies kunt u de eerste dinsdag van de maand in de kelder en de laatste donderdag in zowel de centrale hal als in de kelder bij ons terecht. Uiteraard ook voor een praatje.

Januari:	dinsdag 06	donderdag 29
Februari:	dinsdag 03	donderdag 26
Maart:	dinsdag 03	donderdag 26
April:	dinsdag 07	donderdag 30

Leden mutaties

Wijziging afdeling:

Mw E.N. Overbroek, Edward Jennerstraat 380 2035 EX Haarlem

Bijkomende lid:

dhr. D.J. Vermeulen, De Terp 4 9008 RD Reduzum

Adreswijziging:

Dhr. P. van Rijn, van Galenstraat 207 1782 EZ Den Helder

Den Helder telt 107 en 13 bijkomende leden.

“Bloedschande verhaal uit 1751/1752”

Rectificatie:

Op blz. 8 van het vorige boekje (jrg.28 nr.3, sept. 2014) staat bij IIa dat Dieuwertje Lambertsdr. De Jong voor de 3e keer huwde (met Jacob Klaasz.Pals) op 18-01-1871! Een oplettende lezer gaf dit direct door, want deze datum kon absoluut niet juist zijn. **De correcte datum moet zijn 18-01-1761.**

Het gruwelijke verhaal van Wabe Douwes deel 2

Verklaring Dieuwertje Lamberts

Op 31 mei 1752 verscheen Lamberts, echtgenote van Wabe Douwes en moeder van Maartje Dirks voor het gerecht. Zij verklaarde dat Wabe Douwes haar in het voorjaar van 1752 had verteld dat Maartje zwanger was “en dat sy sulx hadt gekreegen op een Amsterdamse reijs”. Toen zij daarna ontdekte dat haar dochter door Wabe Douwes bevrucht was, wist zij niet hoe zich te gedragen. Wabe Douwes bezwoer haar de zaak om Godswil verborgen te houden; hij zou er voor zorgen dat zij en haar dochter “vrij van alle schuld waren”. Om “de schande voor haar Family en kinderen te bedekken en door sijne verleydingen” had ze gezwegen en alles aan haar man overgelaten. Toen “op gepasseerde zondag drie weken geleden, in den vroege morgenstont” de bevalling van Maartje in haar slaapvertrek plaats vond was zij “bij hare kleijne kinderen, dat inmiddels, terwijl Wabe Douwes in het vertrek bij hare dogter was, aldaar ten hare huysse quam Jan Jacobsz Kooij, een visserman van de Nieuwe Sluijs, welke sij selfs heeft ingelaten, en geduurende zijn verblijf aldaer met hem gesproken, totdat deselve is vertrokken, hebbende bij gissing een kleijn half uur ten haren huysse vertoeft, na welke tijt Wabe Douwes eerst weer bij haer quam, aan wien se in de uijterste verlegenheijt gebragt sijnde vroeg of er al een kint was, die daerop jae antwoorde, dog dat het was een ontijdig kint, waervan het hoofd altemael verdorven was, sonder dat sij uut overstelptheijt van haer gemoet hem meer vragen kon of mogt...”

Jan Jacobsz Kooy

Ook Jan Jacobsz Kooy, wonende aan de Nieuwesluis, oud 55 jaar, werd op 31 mei gehoord. Hij verklaarde dat hij op genoemde tijd inderdaad op bezoek was geweest en met Dieuwertje gesproken had, terwijl zij bezig was haar kinderen te kleden. Hij had niets gemerkt van wat zich elders in het huis afspeelde.

Rattenkruid

Wabe Douwes, die vervolgens weer werd voorgeleid bleef aanvankelijk bij zijn verklaring van de 26e mei: hij wist van niets, toen hij echter begreep, dat ontkennen niet langer zou baten, gaf hij gedeeltelijk toe: het was een ontijdig geboorte, hij had het kindje in de tuin begraven. Hij ontkende het kind van het leven te hebben willen beroven. Wel verklaarde hij desgevraagd, dat Maartje Dirks tijdens haar zwangerschap

“uyt eijgen motief rattenkruid had ingenomen, “om hare vrugt, was ‘t doenlijk af te drijven”.

Wabe Douwes had dit rattenkruid meegebracht uit de apotheek in Medemblik. Voorts gaf hij toe dat hij, even voor hij gevangen genomen werd, zijn vrouw had gezegd: “neem een touw, haal mijn de hals digt, want ik heb het verdiend”.

Gevraagd “om reden hij oordeelde dat verdient te hebben”, antwoordde hij “dat hij seer sware sonde begaan hadt en dat hij met zijn eijgen lichaem altemet verlegen was”.

Dieuwertje

Hoewel Wabe Douwes probeerde zijn vrouw er zoveel mogelijk buiten te houden, gaf Dieuwertje Lammerts bij een uitgebreid verhoor tenslotte toe dat ook zij gedeeltelijk bij de bevalling aanwezig geweest was. Het kind was uit zichzelf gekomen; Wabe Douwes had met zijn mes de navelstreng doorgesneden, maar niet afgebonden, waardoor het kind “nootsakelijk moest sterven”. Dieuwer zei niet te weten of ‘t kind bij de geboorte leefde, want ze was niet bij de geboorte aanwezig, omdat op dat moment Jan Jacobsz Kooy, de visserman, op bezoek was. Toen ze daarna terug kwam in het kraamvertrek had ze niet gezien of de navelstreng was afgesneden. Ze verklaarde voorts dat de nageboorte vanzelf gekomen was “dewyl het bij haar dogter op ‘t bed lag”. Ze zeide dat “de nageboorte in een pot gedaan (had), hebbende die pot neer geset, dog niet te weten waar soo ‘t welk haar man heeft weggebragt”.

Maartje

Uiteraard werd ook Maartje zelf uitvoerig verhoord over het verloop van de bevalling. Maartje verklaarde dat haar stiefvader Wabe Douwes haar had geholpen, maar zei niet

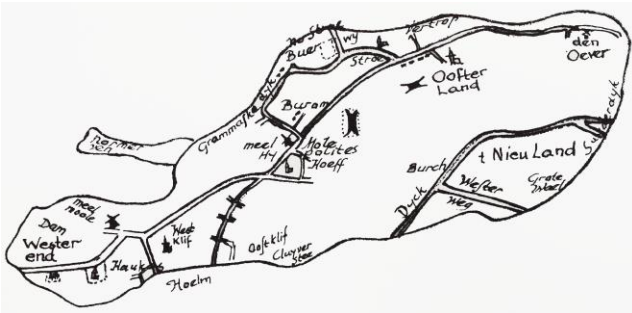
te weten wie de navelstreng had doorgesneden

“alsoo sij buijten kennis was”.

Toen ze weer bijkwam en ze aan haar moeder naar ‘t kindje vroeg, gaf die ten antwoord: “mijn lieve kind, ik weet dat niet”.

Op de vraag of ze ooit iets had

ingenomen tot afdrijving van haar vrugt”, zei Maartje “van de winter of van het voorjaar, op een tijt haar moeder niet thuis zijnde, eens goet van hem, Wabe Douwes, ingehadt te hebben, waar van sij heel benaut was, dog heeft geen meer goet ingehadt als die eene keer”.

Kaart A. (492.62) 30. (R.A. Haarlem).
Tabula Hollandia borealis etc. Westfrisia.
Petrum Schenk. Amsterdam 1703.

Tenslotte verklaarde zij, dat toen ze de afgelopen winter een keer op een avond met haar stiefvader van Hippolytushoef naar Oosterland liep, hij haar weer gevraagd had “of hij zijn vleeselijke lust met haar mogt pleegen”. Ze had toen geantwoord dat “sij geloofde dat sij kraemen moest” en dat ze van plan was dit aan haar moeder te zeggen. “Waerop hij, Wabe Douwes, tegen haer seyde, als gij dat tegen imant segt, dan sal ik maken dat gij nooit meer opstaat. Seggende hij toen ook nog tegen haer dat sy, gevangene, kon maken, dat als deze saak voor de regters quam, dat hem de kop voor de voeten wiert geleyt”.

Gerechtig Onderzoek

Het onderzoek nam ruim een half jaar in beslag. Eindeloos waren de verhoren; het resultaat ervan is weergegeven op in totaal honderdtwintig folio vellen, waarvan de meesten - helaas - volgeschreven zijn door de secretaris van het eiland, Jacob van Pomeran.

Helaas, want Van Pomeran had een slecht handschrift. Het is dan ook een verademing als Van Pomeran in het najaar van 1752 ziek wordt en vervangen wordt door zijn schoonvader, de uit Heiloo afkomstige Pieter Geerlofsz Wigbout, schoolmeester te Stroe, een man met een keurig, regelmatig handschrift.

Maagderoof en Bloedschande

Uiteraard valt bij herhaling het woord bloedschande, zo ook overspel. Wabe Douwes had overspel, dat is geslachtsgemeenschap anders dan met de echtgenote, gepleegd, maar bloedschande? Maartje Dirks was niet zijn lieflijke dochter, maar in de ogen van de 18e eeuwse toch wel degelijk zijn dochter. Bloedschande of incest betekent in het algemeen geslachtsverkeer tussen personen die op grond van onderlinge verwantschap geen huwelijk mogen aangaan en die grens was toen wijder getrokken dan nu. Het ging niet alleen om het verbod van geslachtsverkeer (en huwelijk) tussen vader en dochter, moeder en zoon, broer en zuster. Ook seksuele relaties tussen man en vrouws zuster, vrouw en mans broer, neef en nicht werd als incestueus (van het Latijnse incestus: onrein) beschouwd. Wabe Douwes had bovendien Maartje Dirks ontmoagd, vandaar dat gesproken werd van maagderoof en bloedschande.

Levend Kind?

Voorts waren de rechters erin geïnteresseerd hoe vaak (éénmaal, tweemaal?) en hoe (met bier!) het rattenkruit door Maartje Dirks was ingenomen. Ook hoe de bevalling geschiedde - op een stoel - en in hoeverre Wabe Douwes en Dieuwertje Lamberts daarbij aanwezig en/of behulpzaam waren. Zeer essentieel achtte men de vraag of het kind levend ter wereld gekomen was, wie de navelstreng had doorgesneden en of die navelstreng wel dan niet was afgebonden.

“De gevangene (Wabe Douwes) zegt niet gesien te hebben dat het kind geleefd heeft”. Op de vraag of het kind geen geluid heeft gegeven zegt hij “dat niet gehoord te hebben”. Kortom, door “confusie en alteratie” heeft Wabe Douwes niet gezien of het kind “levende of doot ter werelt was gekomen; dat hij dit kind op de vloer leggende zonder dat de navelstreng was toegebonden alsoo daar eenige druppelen bloet uijtquamen loopen in een doek heeft opgenomen en het selve boven op de solder

gebragt, en aldaar in een bijekorf die in een mand lag, alwaar haver en boonen in waren heeft neder gelegd en aldaar anderhalf etmaal heeft gelegen en dat alzoo het kind door versuym (indien het geleefd heeft) is gestorven". Wabe Douwes had de nageboorte in de tuin begraven en - na anderhalf etmaal - óók het kind. Hij ontkende hardnekkig dat hij tegen Maartje gezegd zou hebben, dat hij het kind naar 't kerkhof had gebracht.

Eis

Er is in de aanklacht sprake van een dubbele moord. Eerst had hij gepoogd "de vrugt in 's moeders lighaam af te drijven met gevaar zelfs van 't leven van dese jonge dogter.... ende sulx hem sijnde mislukt (had hij) in en bij de verlossinge het kindt van het leven ter doot gebragt ende syn stiefdogter door het niet behoortlyk assisteren mede aan de doot heeft blootgestelt". De eis, "ten exempelp van afschrik", was vreselyk:

"Zoo concludeert den Heer Eijssr. R.O. in namen ende van wegen als boven, dat de gevange zal worden gebragt, ter plaatse alwaar men alhier gewoon is de Executie van crimineele Justitie te doen, ende aldaar op een schavot ten dien eijnde op te regten, gelegd te worden op een kruijs omme op het zelve van anderen op levendige te worden geradbraakt, tot dat ende doot navolgt, dat daar na zijn doode lighaam zal worden gebragt op het galgeveld, en aldaar gesteld op een rat ten dien eijnde mede op te regten, omme op het zelve te blijven sitten totdat zijn doode lighaam door de vogelen de hemels ende Injurien van de lugt zal sijn verteert, en dat de gevange daar en boven zal worden geconsemneert in de kosten en misen van Justitie." In ziekte van den Secretaris P. Wigbout Het uiteindelijke vonnis was nauwelijks minder. Wabe Douwes is gehangen en zijn lichaam "ten spijsen van gevogel" gelaten.

*het lichaam van de veroordeelde
op een rad tentoongesteld
(tekening Henk Schoorl)*

Dieuwertje Lamberts

Dieuwertje hield vol dat zij slechts gedeeltelijk bij de bevalling aanwezig was; zij kon zich niet indenken "dat zij oorszaak kon wesen van haar dogters kints doot" en dat zij daar géén schuld aan had. Zij had van haar man gehoord dat "het kind sijn hoofd enigsints aan stukken was en derhalve niet soud hebben kunnen leven" en dat had zij geloofd.

Zij bekende "buyten pijn en banden van ijser", dus zonder torture, dat zij wist dat Wabe Douwes haar dochter bevrucht had. Ze had er in toegestaan, "die zake niet rugtbaar ofte bekend te maken" en toen de bevalling daar was had zij goed gevonden dat Wabe Douwes hun dochter hielp. Ze gaf toe dat "zij ook geen sorge heeft gedragen dat de navelstreng van het kind toe wierde gebonden, dewijl zij het kindt niet eens gesien heeft omdat zij het niet zien mogt". Omdat zij gezwegen had en haar dochter niet had geholpen, noch omgezien had naar het kind, werd tegen haar geëist

dat ze op het schavot “tot uijstortinge van bloede (zou) worden gegeesselt, daarna met het wapenijser van desen eijlande te worden gebrandmerkt ende voorts gebannen uijt den lande van Holland en West Friesland haar leven lang”. Het uiteindelijke vonnis was milder: na geseling werd Dieuwer Lamberts voor vijf jaar verbannen.

Maartje Dirks

Maartje Dirks tenslotte werd verweten dat ze niet al na de eerste gemeenschap met haar stiefvader direct haar moeder over het gebeurde had ingelicht. Maartje bleef volhouden dat ze met geweld genomen was en door de zware dreigementen van haar stiefvader niets durfde zeggen. Zij bleef ontkennen te weten, wat haar stiefvader met het kind zou doen; van het gebeurde tijdens en na de bevalling wist ze weinig, omdat ze meermalen buiten kennis was geraakt? Ze was pas weer “bij haar verstand gekomen nadat zij zig wederom op het bed bevond en geheel verlost was”.

“Wanneer zij aan Wabe Douwes heeft gevraagd na ‘t kint die haar ten antwoord gaf, vraagou (vraag je) daar nog na, en heeft zij na die tijd niet gewaar kunnen worden hoedanig het met het kint was, of het leefde, of het doot was”.

Omdat zij gezwegen heeft en “middelen heeft ingenomen tot afdrijving van de vrugt met gevaar van haar eygen leven” werd ook van haar geseling op het schavot geëist en levenslange verbanning. Ze is tenslotte voor zeven jaar verbannen, doch niet geseld.

Kinderen

Bijzonder triest was natuurlijk ook het lot van de nog kleine kinderen: vader dood, moeder en zuster verbannen. In het kerkeradsboek van Stroe komt in het jaar 1762 de notitie voor: kostgeld aan Lammert (geb. 1749) en Dieuwer (geb.1746) *f* 40,-. Een jaar later 26.1.1763) is sprake van kostgeld voor Lammert Wabbes *f* 20,-. De andere kinderen waren blijkbaar elders op Wieringen ondergebracht. In de doop- en trouwboeken was alleen nog terug te vinden dat Dieuwer (1746) in 1778 trouwde met de weduwnaar Jan Cornelisz Bakker van Oosterende (Texel), vier kinderen kreeg en in 1828 op Wieringen overleed.

Maartje (1747) trouwde in 1778 met de Wieringer boer Jacob Claasz Smit; zij kreeg zes kinderen en stierf in 1827.

Lambert (1749) tenslotte trouwde pas in 1794 met de twaalf jaar jongere Trijntje Pietersz Kooy, kreeg twee kinderen, Dieuwer (1800) en Pieter Lambertsz Kooy (1802), en stierf al in 1810.

Dat een zoon de achternaam kreeg van de grootvader van moeders kant was in die dagen overigens niet bijzonder, maar in dit geval héél begrijpelijk.

De naam Wabe Douwes kon maar beter vergeten worden. Zo bezien had dit artikel misschien ook beter niet geschreven kunnen worden.

J.T. Bremer

Nawoord:

Persoonlijk had ik u graag willen melden a.d.h.v. feiten hoe, waar en tot wanneer moeder Dieuwertje en haar dochter Maartje hun verbanning van Wieringen hebben uitgevoerd/doorstaan.

Het is mij, met de hulp van derden, mogelijk gebleken dit met enig bewijs te achterhalen.

De heer Andries de Wit uit Wieringerwaard zette mij op het spoor van Dieuwertje. Hij stuurde mij de gezinsstaat van haar toe, waaruit blijkt dat zij op 18 januari 1761 opnieuw trouwt op Wieringen. Dit was 8 jaar na haar verbanning.

Dochter Maartje is niet terug te vinden op Wieringen.

Met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid is zij vanaf minstens 1763 woonachtig in Basingerhorn.

De heer de Wit wist een datum van een huwelijk van ene Maartje Dirks in Schagen met Sijmon Cornelisz Smit. Van hen zijn geen kinderen bij de dopen in Schagen aangetroffen.

Dit huwelijk staat vermeld op 30-01-1757 te Schagen. Waarschijnlijk was zij werkzaam op Grootewal en is met attestatie getrouwd in Winkel.

Schagen op 30 jan.1757.

Sijmon Cornelisz Smit j.m. op Lutjewinkel en Maartje Dirks j.d. geb. van 't Eijlandt Wieringen Dog zig tans op Grootewal onder Schagen onthoudende.

Van hier met att. Getrouwd te Winkel.

13 febr.

D'TB geref. Schagen no.6

Winkel

Op 28 jan. zijn ingetekent

Sijmon Cornz. Smit j.m. van Lutjewinkel met

Maartje Dirksz j.d. van Schagen en getrouwd 13 febr.

DTB Winkel inv. nr. 5 1661 - 1775 geref.

Opmerking: Het is opvallend dat ze in Schagen opgeeft van Wieringen te zijn en in Winkel dat ze van Schagen is.

In Basingerhorn worden de volgende kinderen gedoopt:

Maartje op 04-12-1757 vader Zijmon Cornelisz. , moeder Maartje

Maartje op 02-11-1760 vader Sijmon Cornelisz. , moeder Maartje

Trijntje op 06-11-1763 vader Symon Corneliszn Corneliszn, moeder Maartje

Cornelis op 16-06-1765 vader Sijmon Smit , moeder Maartje Dirkx Rootjes

Aarijen op 29-11-1767 vader Sijmon Smit , moeder Maartje Dirkx Rootjes

Dieuwertje 10-09-1769 vader Sijmon Smit , moeder Maartje Dirks Rootjes

Dieuwertje 25-11-1770 vader Sijmon Smit , moeder Maartje Dirks Rootjes

Het lijkt waarschijnlijk dat deze moeder dezelfde persoon is als de bruid bij het genoemde huwelijk in Schagen in 1757.

Echter, de zekerheid dat de verbannen Maartje dezelfde vrouw is als genoemde bruid en de moeder van genoemde kinderen is er niet. Maar dit lijkt toch wel aannemelijk.

Gezinsstaat van Diewer Lamberts (?-1788)

1 **Diewer Lamberts** ook genaamd Diewer Lamberts en Diewertje Lammerts, wonende te Oosterland (Wr), te Outgest (Wr) en te Stroe (Wr), is afkomstig uit Gest (Wr), is als overleden aangegeven bij impost op begraven klasse 4 (3.--) op zaterdag 27 december 1788 op Wieringen (NHol).

Diewer trouwt (kerk) (Nederduits Gereformeerd) op zondag 4 januari 1733 te Oosterland (Wr) (1) met

Dirk Cornelisz Rootjes. Dirk, wonende te Oosterland (Wr).

Van Dirk en Diewer zijn drie kinderen bekend:

1. **Maartjen Dirks** is geboren op Wieringen (NHol) (Smerp), is Nederduits Gereformeerd gedoopt op zondag 7 maart 1734 te Oosterland (Wr).
2. **Geertje Dirks** is geboren op Wieringen (NHol) (Smerp), is Nederduits Gereformeerd gedoopt op vrijdag 9 december 1735 te Oosterland (Wr).
3. **Geertje Dirks**, wonende te Oosterland (Wr), is geboren op Wieringen (NHol) (Outgest), is Nederduits Gereformeerd gedoopt op vrijdag 25 december 1739 te Oosterland (Wr), is als overleden aangegeven bij impost op begraven klasse 4 (3.--) op vrijdag 23 mei 1800 op Wieringen (NHol). Geertje werd 60 jaar, 4 maanden en 28 dagen.
Geertje trouwt (kerk) (Nederduits Gereformeerd) op zondag 17 april 1763 te Oosterland (Wr) op 23-jarige leeftijd met de 34-jarige Dirk Gijsbertsz, zoon van Gijsbert Dirksz Timmerman en Maertjen Reijers Kaen. Dirk, wonende te Den Oever (Wr), is geboren te Den Oever (Wr), is Nederduits Gereformeerd gedoopt op woensdag 16 maart 1729 te Oosterland (Wr), is als overleden aangegeven bij impost op begraven klasse 3 (3.--) op maandag 1 april 1782 op Wieringen (NHol). Dirk werd 53 jaar en 16 dagen.

Dieuwer trouwt (kerk) (Nederduits Gereformeerd) op zondag 30 juni 1743 te Oosterland (Wr) (2) met **Wabbe Douwes**. Wabbe is afkomstig uit Friesland (NL).

Van Wabbe en Dieuwer zijn vijf kinderen bekend:

4. **Antje Wabes** is geboren op Wieringen (NHol) (Outgest), is Nederduits Gereformeerd gedoopt op zondag 23 februari 1744 te Oosterland (Wr).
5. Dieuwertje Wabbes, werkster, is geboren op Wieringen (NHol) (Outgest), is Nederduits Gereformeerd gedoopt op zondag 13 maart 1746 te Oosterland (Wr), is overleden op vrijdag 11 januari 1828 op Wieringen (NHol) (Hippolytushoef). Dieuwertje werd 81 jaar, 9 maanden en 29 dagen. Dieuwertje trouwt op woensdag 15 april 1778 op Wieringen (NHol) op 32-jarige leeftijd met **Jan Cornelisz Bakker**. Jan is afkomstig uit Texel (NHol) Oosterend.
Jan was eerder gehuwd (1) met N.N..
6. Maartje Wabbes ook genaamd Maartje Wabes is Nederduits Gereformeerd gedoopt op woensdag 6 december 1747 te Oosterland (Wr), is overleden op zaterdag 6 januari 1827 op Wieringen (Nhol) (Hippolytushoef). Maartje werd 79 jaar en 1 maand.
Maartje gaat in ondertrouw (kerk) (Nederduits Gereformeerd) op zaterdag 27 juni 1778 te Hippolytushoef (Wr), trouwt (kerk) (Nederduits Gereformeerd) op zondag 12 juli 1778 te Hippolytushoef (Wr) op 30-jarige leeftijd met de 20-jarige Jacob Klaasz Smit, zoon van Klaas Pietersz Smit en Immetje Douwes. Jacob, wonende te Amsterdam (NHol), is Nederduits Gereformeerd gedoopt op zondag 12 februari 1758 te Westerland (Wr).
7. **Lammert Wabbes Nannes** ook genaamd Lammert Wabes Nannes is Nederduits Gereformeerd gedoopt op zondag 9 november 1749 te Oosterland (Wr), is overleden op woensdag 28 november 1810 op Wieringen (NHol). Lammert werd 61 jaar en 19 dagen.
Lammert trouwt op zaterdag 2 maart 1799 op Wieringen (NHol) op 49-jarige leeftijd met de 37-jarige **Trijntje Pieters Kooy**, dochter van **Pieter Jansz Kooy** en **Maartje Pieters Visser**. Trijntje, boerin, is Nederduits Gereformeerd gedoopt op zaterdag 4 april 1761 te Hippolytushoef (Wr), is overleden op maandag 18 juli 1825 op Wieringen (NHol) (Stroe). Trijntje werd 64 jaar, 3 maanden en 14 dagen.
8. Dirk Wabesz is geboren op Wieringen (NHol) (Outgest), is Nederduits Gereformeerd gedoopt op zondag 26 december 1751 te Oosterland (Wr).

Dieuwer trouwt (kerk) (Nederduits Gereformeerd) op zondag 18 januari 1761 te Hippolytushoef (Wr) (3) met de 43-jarige **Jakob Klaes Pal** ook genaamd Jakob Klaesz Pal, Jacob Claesz Pal en Jakob Jansz Pal, zoon van **Claes Jakobs Schulting** en **Aeltje Jakobs Pal**. Jakob, wonende te Stroe (Wr), is geboren te Stroe (Wr), is Nederduits

Bronvermelding:

- Het verhaal van Wabe Douwes is geschreven door - de heer J.T. Bremer en met zijn toestemming hier gepubliceerd.
- Foto's geleverd door de Historisch Vereniging Wieringen.
- Gezinsstaat (en zoektips) geleverd door de heer A.C. de Wit.
- Bijzondere dank voor het uitvoerende werk: mevr. B. Wiegman.

Bewerkt en samengesteld Marijke Feenstra.

*Als het Geluk de Wysheid dient,
Zo heeft de wysheid meenig vriend,
Maar als 't Geluk de Wysheid ontgaat
Zo weet de Wysheid geenen raad.*

*Door den Wynstruik,
En Vrouwen Suik,
En Garsten koren,
Heeft menig Man syn lyf verloren.*

*En schoone Jonkvrouw zonder lief,
En groote Stad zonder Dief,
En oude Dels zonder Luizen,
En oude Schuur zonder Muizen,
En oude Bok zonder Baart,
Is alles tegen rechten aart.*

Bartus Veldhuijsen, een militair met een wonderlijke staat van dienst.

Soms laat iemand je iets lezen waarvan je denkt: dit kan niet zolang gebeurd zijn zonder definitieve consequenties.

Als oud militair en dus met enige kennis van de krijgstucht en eigen ervaring met “op het matje” moeten komen, gevolgd door een uitspraak betreffende de opgelegde straf, was het moeilijk te begrijpen dat een militair zich vroeger zo vaak kon misdragen en zo mild gestraft werd.

Met vroeger bedoel ik tussen 1897 en 1921. Slechts zo'n 100 jaar geleden.

Bij de Marine waren de “Criminele Wetboeken voor het Krijgsvolk te water en te lande” van kracht tot 1903.

Door de toenmalige minister van Oorlog werden deze Wetboeken vervangen (1903) door: De Wet op Tuchtrect en Wetboek Militair Strafrecht.

Het Regelement voor de Krijgstucht werd vastgesteld bij K.B. op 31-07-1922 en gewijzigd bij K.B. in 1927 en 1931.

De Wet op de Krijgstucht is pas op 01-01-1991 vervangen door de Wet Militair Tuchtrect.

Het gedrag bij de Marine/Mariniers van Bartus Veldhuijsen speelde zich dus eerst af onder de “Criminele Wetboeken” en vanaf 1903 onder de “Wet op Tuchtrect”.

Om u een beeld te geven wat het concreet inhield geef ik u een kleine (onvolledige) opsomming uit de regelementen.

Artikel 1 van de beginselen der Krijgstucht:

De Krijgstucht omvat de handhaving van regelmaat en orde in alle, zelfs schijnbaar nietige zaken, den militairen dienst betreffende; stipte nakoming van alle voorschriften en nauwgezette voldoening aan de ter zake van de dienst gegeven bevelen enz., enz.

Artikel 21 Den militair is verboden:

- a. zich op enigerlei wijze willekeurig aan zijn dienst verplichtingen te onttrekken.
- b. zonder verlof afwezig te zijn of misbruik maken van een hem verleend verlof tot afwezigheid enz. enz.

Artikel 32 Krijgstuchtelijke straffen.

III; voor mindere militairen:

A. Hoofdstraffen (samengevat door ondergetekende)

1. berisping.
2. strafdienst: max. 2 uur p.d. max 8 dagen buiten de vaste werkzaamheden.
3. beperkt arrest aan boord/kazerne na de vaste werkzaamheden max. 8 dagen.
4. licht arrest; max. 21 dagen.
5. verzwaaard arrest; max. 14 dagen.
6. streng arrest; max. 14 dagen, alleen op te leggen aan meerderjarigen.
7. verlaging in klasse.

Bijkomende straffen: inhouding van soldij, vermindering van kost en/of verbod om buiten dienst wapenen te dragen.

Bartus Veldhuijsen was een jongeman uit Amersfoort, die op 17 jarige leeftijd wordt aangenomen als marinier 3^e klasse. Hij is bekend onder het Marine stamboeknummer 18749.

Een nazaat van Bartus, L. Helms van Eis, uit Duitsland, heeft het volgende geschreven over hem in een genealogie:

Bartus Veldhuijsen, geb. Amersfoort, ('s avonds om 6 uur) 29-10-1878, stucadoor, marinier 1^e klasse, militair werkman, grondwerker, krantenbezorger, overleden Den Burg/Texel 15-08-1970, tr.

Amsterdam 16-08-1905

Louise Jobanna van den Berg,

geb. aldaar 22-01-1878,

overl. Den Helder 15-01-

1962, dr. van Hendrik en

diens echtgenote Johanna

van Maarseveen. Bartus

ondertekent zijn

huwelijksakte met B.

Veldhuijsen (!). Ook zijn

moeder en schoonmoeder

ondertekenen. De vader

van Bartus had verklaard

niet te kunnen schrijven.

Achterstraat

Getuigen bij het huwelijk van Bartus en Louise Jobanna zijn o.a. de mariniers Willem Jongkind, Hendrikus Haak en Jozef Brouwer. Na het trouwen woont Louise Johanna in de Kleine Houtstr. 1^{III} te Amsterdam en eind mei 1908 in de Spaarndammerstr 15^{IIIa} aldaar. Bartus dient dan op de Hertog Hendrik te Willemsoord (Den Helder).

Vanaf 21-07-1909 woont

Louise Johanna in

Hellevoetsluis,

Molenstraat B 109 ofwel

15, terwijl Bartus zijn

dienst op het logement-

resp. wachtschip Van

Galen aldaar verricht.

Op 05-01-1911 betreft

het gezin komende uit

Hellevoetsluis, voorlopig

een woning aan de

Achterstraat 18 resp. 16a

te Den Helder. Op 10-

11-1911 werkt Bartus als

Den Helder, Brakkeveldweg

Brakkeveldweg

militair werkman in het Marine Hospitaal te Den Helder. Later (september 1911) woont het gezin aan de Brakkeveldweg 107 aldaar. Medio december 1940 woont Bartus met zijn gezin aan de Janzenstraat 84 in Den Helder. Hij betreft dan een jaarlijks pensioen van f 1053,-. Begin november 1967 woont hij in bij zijn kleinzoon Jan in Baarn, die daar al sinds maart 1964 woont. Op 30 januari 1968 verhuist hij met zijn kleinzoon Jan en diens gezin naar Den Hoorn op Texel. Zijn laatste woonplaats was Den Burg/ Texel, Hallerweg 4, alwaar hij ter ziele is gegaan.

“Excerpten uit het Conduite-boekje van Bartus Veldhuijsen”.

08-06-1896: Bartus wordt geëngageerd voor 8 jaren als marinier 3^e klasse. Hij ontvangt dan als handgeld 100 gulden en komt op 01-11-1897 aan boord van het wachtschip ‘Hellevoetsluis’. Zijn signalement bij de monsterring luidt: Lengte 1,677 m, 1,717 m (1897) en 1,72 m (1898). Aangezicht ovaal, voorhoofd laag, ogen blauw, neus gewoon, mond gewoon, kin spits, haar blond, wenkbrauwen blond.

10-08-1896: Beoordeling lezen: redelijk, schrijven: gebrekkig en rekenen (optellen en aftrekken) eveneens gebrekkig.

16-06-1897: Bartus krijgt lager onderwijs. In lezen behaalt hij de cijfer 2 (voldoende) en in rekenen de cijfer 1 (onvoldoende). In maart 1908 behaalt hij in lezen een 3 (zeer voldoende), in schrijven een 2 (voldoende) en in rekenen eveneens een 2.

17 t/m 24-02-1898: Met verlof.

20-06-1898: Bartus legt de proef voor marinier 2^e klasse af met ‘voldoende’. Hij dient dan op het wachtschip ‘Van Galen’ te Hellevoetsluis.

15 t/m 22-03-1899: Met verlof.

04-01-1900: Met Hr. Ms. Wilhelmina in Oost-Indië aangekomen en verlaten op 15-07-1900.

16-11-1900: In Oost-Indië aangekomen en wederom verlaten op 01-01-1903. Aankomst in Nederland 19-02-1903.

12-11-1900: Legt hij de proef voor marinier 1^e klasse met ‘onvoldoende’ af. Hij wordt geëngageerd voor 2 jaren en ontvangt aan handgeld f 40.

20-09-1901: De proef voor marinier 1^e klasse met ‘onvoldoende’ afgelegd (niet geslaagd).

16-12-1901: Marinier 3^e klasse vanwege zijn gedrag.

16-03-1902: Wordt hersteld in de kwaliteit van marinier 2^e klasse.

16-08-1902: Bartus dient aan boord van Hare Majesteits (koningin Wilhelmina) Schip ‘De Gelderland’.

01-10-1902: Toekenning van de chevron (dienstonderscheidingsteken op de mouw bij het militair) voor 6 jaren dienst.

13-10-1902: Detachering ingetrokken. Hij vertrekt dan naar het wachtschip ‘Soerabaya’.

05-11-1902: Marinier 3^e klasse voor 6 maanden.

28-02-1903: De voordracht voor de chevron wordt beschouwd als niet te zijn geschied.

28-02-1903: Keert hij terug naar het korps mariniers.

05-05-1903: Marinier 2^e klasse

19-05-1903: Gedegradeerd tot marinier 3^e klasse

05-11-1903: Marinier 3^e klasse voor 3 maanden.

01-01-1904: Bevorderd tot marinier 2^e klasse

15-01-1904: Eerste chevron voor 6 jaren dienst toegekend.

20-01-1904: Gereëngageerd (opnieuw bijgetekend) voor 3 jaar, ingaande 08-06-1906. Handgeld f 70,00

12-02-1904: Zijn aanvraag tot het aangaan van een huwelijk met Louise Johanna van den Berg voldoet niet aan de voorgeschreven bepalingen, waarom voorgesteld wordt het verzoek niet toe te staan. Bartus dient dan bij het Korps Mariniers, 1^e afdeling, 2^e Compagnie, te Amsterdam.

08-06-1904: Ontvangt als handgeld f 70,00

01-03-1904: Dient aan boord van Hr. Ms. Cerberus.

30-06-1904: De proef voor marinier 1^e klasse met 'voldoende' afgelegd.

01-07-1904: De bevordering tot marinier 1^e klasse wordt zolang uitgesteld totdat hij langer bewijzen heeft gegeven een gedrag te bezitten, dat in elk opzicht getuigt van militaire geest.

01-01-1905: Gaat bij uitdienststelling van Hr. Ms. Cerberus over op Hr. Ms. Heiligerlee.

30-06-1905: Bartus heeft de proef voor marinier 1^e klasse met 'voldoende' afgelegd.

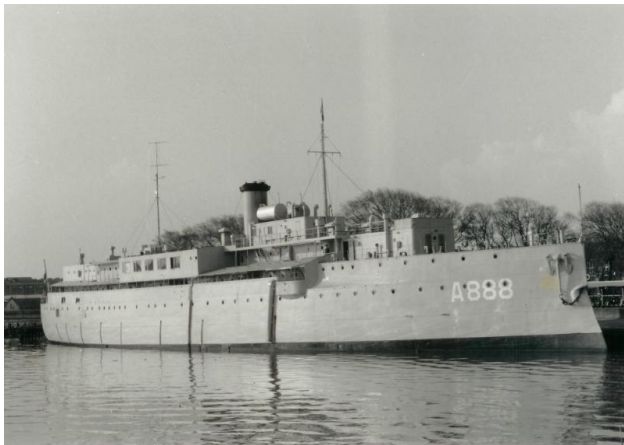
01-07-1905: Bartus heeft gereëngageerd voor 2 jaar, ingaande 08-06-1909 met een handgeld van f 62,

08-07-1905 - 16-07-1905 verlof voor reëngagement.

30-10-1905: Gaat over aan boord van het pantserdekschip 'Koningin Wilhelmina der Nederlanden'.

01-01-1906: Voorgedragen tot toekenning der bronzen medaille (de medaille wordt niet toegekend wegens minder gunstig gedragen en minder bruikbaar).

01-01-1906: Nederland verlaten en op 22-01-1906 in Oost-Indië aangekomen.

Hr.Ms. Hertog Hendrik

Deelgenomen aan de 5^e Bali-expeditie (gewapende interventie) van 10 september t/m 30 oktober 1906. (In een periode van slechts 50 dagen ging onder de laars van het KNIL 2 koninkrijken op Bali ten onder en verdween een eeuwenoud vorstenhuis voorgoed uit de geschiedenis.)

23-04-1907: Gereëngageerd voor 1 jaar ingaande 08-06-1911.

27-06-1907: Voorgedragen voor bevordering tot marinier 1^e klasse.

03-12-1907: Bronze medaille uit gereikt.

01-01-1908: Bevorderd tot marinier 1^e klasse.

01-10-1908: Oost-Indië verlaten en op 12-11-1908 in Nederland aangekomen.

23-03-1908: Overgegaan aan boord van het Hr. Ms. Hertog Hendrik.

03-12-1908: Ontscheept en terug naar de V^e afdeling. Reëngagement (verlenging van de diensttijd, bijtekening) voorlopig niet toegestaan in verband met de laatste beoordelingen. 07-01-1909: Overgeplaatst aan boord van Hr. Ms. Van Galen.

16-07-1909: Gereëngageerd voor 2 jaren.

01-03-1910: Bartus verzoekt bij pensionering van de marinier 1^e klasse T. Rijdsdijk deze te mogen vervangen als werkmans in het Marinekorps te Hellevoetsluis.

01-01-1911: Voorgedragen voor de 1^e soldij verhoging (wordt toegekend).

Marine Hospitaal

10-01-1911: Geplaatst bij het Marine Hospitaal te

23-12-1912: Detachering bij het Marinehospitaal te Willemsoord verlengd met 2 jaren.

01-01-1914: 2^e periodieke soldij verhoging toegekend.

01-10-1914: Voorgedragen voor toekenning van de Z.M. (waardig).

09-12-1914: Gedetacheerd aan boord Hr.Ms. Hefring. Detachement ingetrokken op 03-02-1915.

31-03-1915: Voorgedragen voor reëngagement.

31-05-1915: Ongeschikt bevonden om te reëngageren. Voorgedragen voor ontslag uit Hare Majesteit Zeedienst wegens lichaamsgebreken met den term 'eervol' en een certificaat van aanbeveling.

16-08-1915: Ontslag als mil. werkmán op Willemsoord wegens lichaamsgebreken. Diensteyndiging was oorspronkelijk gepland voor 10-11-1920.

11-02-1919 - 09-11-1919: Gediend als burgerwerkmán bij de marine in tijdelijke dienst.

10-11-1919: Aangenomen in 's Rijks Zeedienst als militair werkmán voor de rol van Hr. Ms. Wachtschip te Willemsoord voor 1 jaar. Gedetacheerd bij het Marine Hospitaal te Willemsoord. Zijn echtgenote woont dan Achterstraat 16 te Den Helder.

03-04-1922: Detachering hospitaal ingetrokken en gedetacheerd bij het commandement der marine te Willemsoord (Commandementsgebouw).

19-08-1924: Bartus verzoekt als militair werkmán in dienst te mogen blijven. Het verzoek wordt niet ingewilligd in verband met vastgestelde sterkte der militaire werklieden.

10-09-1924: Voorgedragen voor ontslag uit de zeedienst met de term 'eervol'.

10-11-1924: Met ontslag uit de zeedienst (eervol) wegens L.D. (lichaamsdefect ?) met C.V.A. (Cerebro Vasculair Accident = beroerte ?). Bartus was toen 46 jaar oud. Hetzelfde getal aan jaren zal hij dan nog mogen genieten.

Opgelegde straffen tijdens de diensttijd

16-06-1897: 1 dag kwartierarrest (met vuile schoenen onder de wapenen gekomen). Hij is dan aan boord van het wacht- resp. opleidingsschip Hellevoetsluis.

13-11-1897: 2 dagen strafdienst (Bartus heeft zijn geweer aan dek laten staan gedurende de nacht).

29-12-1897: 2 dagen strafdienst (onzindelijk op gezondheidsinspectie).

02-03-1898: 3 dagen strafdienst (zijn ledergoed beschadigd door opzettelijk een gaatje van zijn bandelier te vergroten en zijn plunjes te laten slingeren).

25-05-1898: 1 dag strafdienst (gehandeld tegen de bepalingen door op eigen gezag spek aan de arrestanten te verstrekken).

24-08-1898: 24 uur provoost op v.v.k. (van passagieren terug aan boord gekomen en op liederlijke wijze zich zelf en het dek bevuild).

02-11-1898: 2 x 24 uur provoost op water en brood (dobbelen in 't tusschendecks na herhaalde waarschuwing en na bezette tijd).

17-01-1899: 24 uur provoost op water en brood (het plegen van insolentiën op straat)

19-05-1899: 3 dagen scheepsarrest (handelingen tegen bestaande bepalingen).

01-06-1899: 3 dagen scheepsarrest (als uitkijk aan boord zijnde, maar in het tussendek gevonden, waar hij niets te maken had).

29-06-1899: 4 dagen scheepsarrest (vuil bevonden bij gezondheidsinspectie).

14-07-1899: 1 1/2 uur te laat van verlof terug en de order om naar boord te gaan, toen hij door een kwartiermeester slapende op den publieken weg werd gevonden, niet onmiddellijk opgevolgd). Aan boord van Hr. Ms. Koningin Wilhelmina der Nederlanden.

14-12-1899: 2 dagen strafdienst (buiten tenue op baksgewijze inspectie).

17-03-1900: 2 dagen scheepsarrest (getracht den korporaal-konstabel te misleiden omtrent door hem verricht werk).

06-08-1900: 2 dagen strafdienst (ondanks waarschuwing toch te laat bij het aantreden van de wacht).

16-04-1901: 2 dagen strafdienst (zich onttrokken aan de werkzaamheden).

- 22-04-1901: 3 dagen strafdienst (niet behoorlijk waarnemen van de dienst als schildwacht). 22-06-1901: 1 dag strafdienst (gemankeerd bij appel voor de zieken).
- 19-10-1901: 8 dagen strafdienst (zonder vergunning de nacht aan wal doorgebracht).
- 16-12-1901: Gedegradeerd tot marinier 3^e klasse voor de tijd van 3 maanden Opzettelijk te laat van passagieren aan boord teruggekeerd, de volgende ochtend van boord weggelopen en des avonds vrijwillig aan boord terug).
- 05-05-1902: 14 dagen scheepsarrest (3 uur te laat van passagieren aan boord teruggekomen).
- 07-06-1902: 1 dag strafdienst (met pompoesjes op baksgewijs gekomen).
- 05-11-1902: Gedegradeerd in klasse 3 voor de tijd van 6 maanden (1e. terwijl wegens het heersen van de cholera de vergunning tot passagieren was ingetrokken den 30e oktober des avonds te 6 uur 30 van boord weggelopen en de 1ste november te 12 uur vrijwillig aan boord teruggekeerd. 2e. in zwaar beschonken toestand aan de wal door een officier gezien).
- 06-12-1902: 8 dagen provoost tot 3 dagen gewone voeding (4 dagen achtergebleven van passagieren).
- 02-01-1903: 14 dagen strafdienst met / soldij (de dag voor het vertrek naar zee te Batavia 17 / uur te laat van passagieren aan boord teruggekomen).
- 03-02-1903: 2 dagen strafdienst (laten slingeren van een legkleedje en wollen deken).
- 07-03-1903: 21 dagen politiekamer (terwijl de afdeling geconsigneerd was, bijzondere vergunning verkregen hebbende om enige uren de kazerne te verlaten, hiervan misbruik gemaakt en 4 uur na de bepaalde tijd binnen gekomen en hierdoor niet beschikbaar voor uitrukkende diensten).
- 18-05-1903: 14 dagen provoost onder dek te water en brood (1e desertie in tijd van vrede).
- 02-12-1903: 2 dagen kwartierarrest (1 uur te laat na het avondappel binnengekomen). Bartus diende toen bij de 1^e afdeling mariniers als marinier 3^e klasse.
- Op 20-01-1904 werd hij gereëngageerd voor 3 jaar.
- 29-02-1904: 2 dagen kwartierarrest (verzuimd zich te overtuigen of door de hem aangevraagde nachtpermissie was toegestaan).
- 07-04-1904: 3 dagen scheepsarrest (niet onmiddellijk een order uitgevoerd en daarbij gezegd dat hij er over zou spreken onder verschonende omstandigheden).
- 18-04-1904: 1 dag strafdienst (te laat op baksgewijs gekomen, spuwen op dek).
- 25-04-1904: 8 dagen strafdienst met inhouding / soldij en 1 dag strafdienst extra (in beschonken toestand zwaaiende en schreeuwende op klaarlichte dag aan de wal gelopen).
- 11-05-1904: 1 dag strafdienst (niet in orde op wapeninspectie).
- 11-06-1904: 1 dag strafdienst (misbruik gemaakt van de hem gegeven vergunning iemand op de wal te spreken, door zich ver van het schip te verwijderen).
- 03-08-1904: 1 dag strafdienst (vuil goed laten slingeren).
- 04-08-1904: 2 dagen strafdienst (zonder handdoek op zindelijkheidsinspectie gekomen).
- 22-08-1904: 8 dagen strafdienst met inhouding $1/2$ soldij (van verlof achtergebleven, daardoor zijn schip achterzeild en zich ruim $1 \frac{1}{2}$ dag later aan boord van Hr. Ms. Wachtschip te Amsterdam gemeld. In aanmerking genomen dat hij reeds 6 dagen arrest heeft gehad).

02-02-1905: 1 dag scheepsarrest en 1 dag provoost (als dienstdoende oppasser der onderofficieren niet goed gezorgd voor de koffie. Toen hem door de officier der dursie een tegen hem gebracht rapport werd voorgelezen op ongepaste toon gezegd "Hoe zo P⁴"). Bartus diende toen op de Hr. Ms. Heiligerlee.

25-02-1905: Verzocht om 1 jaar bij te tekenen; verzoek door commandant van het korps afgeslagen, omdat zijn gedrag slechts redelijk is, ongeacht de gezondheid van de door hem opgegeven reden hem niet voor bedoeld gunstbewijs in aanmerking doet komen.

10-04-1905: 1 dag scheepsarrest (even te laat van passagieren aan boord terug gekomen).

24 t/m 28-07-1905: Extra verlof wegens bevalling zijner vrouw.

29-07-1905: 2 dagen scheepsarrest (een gelegenheid te laat van verlof terug).

08-08-1905: 4 dagen scheepsarrest (4 uur te laat van passagieren aan boord teruggekeerd omdat zijn moeder ziek was).

02-10-1905: 24 uur provoost met vermindering van klasse (A4) (tijdens de ronde bij de loopplank op post gezet ten einde te waken dat niemand zich van boord verwijderd. Niets gedaan om te beletten dat een milicien zich van boord verwijderde, maar dit ook in 't geheel niet gerapporteerd aan de onderofficier van de wacht).

17-11-1905: 3 dagen strafdienst (te laat van passagieren aan boord terug gekomen).

27-11-1905: 5 dagen strafdienst (in zijn kooi gelegen terwijl hij de wacht had, hetgeen niet veroorloofd is (is doorgestreept). Ruim 11 uur te laat van een bijzondere vergunning om naar de wal te gaan, teruggekomen).

30-12-1905: 5 dagen strafdienst (onder de invloed van drank van passagieren te Port-Said aan boord gebracht).

17-04-1906: 2 dagen strafdienst (spelen om geld met inlanders).

07-05-1906: 5 dagen strafdienst (11 uur te laat van passagieren terug en zich aan de wal niet naar behoren gedragen, zodat hem zijn plunjes konden gestolen worden).

01-06-1906: 1 dag scheepsarrest (slingeren van een handdoek).

07-10-1906: 8 dagen scheepsarrest (ondanks verbod, toch een nacht aan de wal doorgebracht).

09-10-1907: 5 dagen strafdienst met inhouding van ^{1/2} soldij (overtreding van de bepalingen op het spelen door zich (bovendien op een uur, dat dit verboden is) op te houden bij het spel van inlanders). Bartus diende toen op Hr. Ms. Koningin Wilhelmina der Nederlanden. Op dit tijdstip lag het schip voor anker voor de reede van Koepang (Timor).

08-02-1908: 3 dagen provoostarrest (30 uur te laat van passagieren terug (A2)).

17-02-1908: 4 dagen provoostarrest (24 uur van passagieren achtergebleven).

Op 23 maart 1908 wordt Bartus overgeplaatst naar Soerabaya.

23-07-1908: 14 dagen strafdienst (12 uur te laat van passagieren aan boord gekomen, en daarmee ondanks het verbod toch een nacht aan wal (te Telok Betong) doorgebracht). Bartus diende toen op de Hr. Ms. Hertog Hendrik.

01-09-1908: 6 dagen scheepsarrest (zich aan boord aan drank (bier) te buiten gegaan [verzachtende omstandigheid wegens Koninginnefeest]).

01-11-1908: Reëngagement niet toegestaan wegens gedrag.

03-05-1909: 8 dagen scheepsarrest (14 uur te laat van passagieren teruggekomen). Bartus dient dan bij de Afdeling Mariniers te Amsterdam.

13-02-1911: waarschuwing (10 uur te laat bij aanvang van de dagdienst). Bartus werkt dan als militair werkmans bij het Marinehospitaal te Willemsoord (Den Helder).

29-12-1921: 1 dag scheepsarrest (15 min. te laat bij de aanvang van de dagdienst).

Ten laatste enige beoordelingen aangaande Bartus Veldhuijsen

1904: Na het verlaten der Instructie-Compagnie krijgt hij volgende beoordeling in bekwaamheid en gedrag: Vrij goed gedrag. Bekwaam en vrij geschikt. Ziet minder scherp, hetgeen somwijlen merkbaar is bij schietoefeningen. Een andere hand schrijft: Ongunstig gedrag. Redelijk bekwaam en geschikt. Slordig. Onder verdenking met plunjes te knoeien. Latere beoordelingen: Is vuil en lui, maar voldoende bekwaam. Berispelijk gedrag. Slechte plichtsbetrachting. Is wel bruikbaar, maar is een brutaal, slecht militair en ongunstig sujet. Is totaal ongeschikt als oppasser [neemt daar iemand wraak ?].

03-04-1909: Bartus behaalt voor lezen, schrijven en rekenen de cijfer 3 (zeer voldoende). Zijn gedrag is nu goed en voldoende bekwaam. Zijn plichtsbetrachting schommelt tussen matig en goed. Weinig militair. Was als hofmeester der onderofficieren goed betrouwbaar, maar voldeed verder matig.

01-01-1911: Goede plichtsbetrachting. Bijzonder goed en in alle opzichten goed militair gedrag. Bekwaam en bruikbaar. Goede ijver. Heeft een zéér armoedig en lijdend gezin te onderhouden.

03-02-1915: Zeer goede plichtsbetrachting. Zeer goed gedrag. Bekwaam en zeer bruikbaar. Vertrouwd man. Zeer goede m.a. & e.

Opgelopen ziektes tijdens de diensttijd

20- 03-1897: Panaritium [ontsteking aan vinger of teen]. Bartus dient dan bij de 3e afdeling der mariniers te Rotterdam.

21- 05-1898: Conjunct[ivitis] catarrh oculi [oogontsteking].

30-08-1898: Conjunctivitis [bindvliesontsteking].

28-02-1899: Wegens hardnekkige chronische conjunctivitis voorlopig ongeschikt voor een reis naar Indië.

16-10-1899: Ulcera penis [zweer aan zijn penis].

29-07-1900: Febr. intermitt. [intermitterende koortsattacken].

01-06-1901: Malaria [tropenziekte].

29- 04-1902: Febrile cotantilis [koortsachtige ziekte].

08- 07-1902: Urethritis [ontsteking urinebuis/gonorrhoe ?].

11- 08-1902: Urethritis [Bartus dient dan op de Hr.Ms. Gelderland].

Het lijkt niet onaannemelijk dat Bartus Veldhuijsen in Nederlands-Oost-Indië kinderen heeft verwekt bij inlandse vrouwen en dat zijn genen zich ook aldaar hebben voortgeplant.

Na het lezen van de drie bladzijden met straffen die Bartus opgelegd heeft gekregen, krijg je toch een gevoel van enerzijds wat een slechte man die in herhaling valt met overtredingen en zijn geld uitgeeft aan drank en, maar anderzijds: hoe is het mogelijk dat hij gehandhaafd is en zulke uiteenlopende beoordelingen kreeg. Zelf heb ik moeten ervaren dat de regels letterlijk tot aan de punt werden nageleefd; streng maar rechtvaardig.

De Algemene Baksorder in de jaren 60 gold dan ook als heilig:

- De Koningin begeert dat orde en tucht door aanmoediging en beloning, terechtwijzing en bestraffing, rechtvaardig en gestreng worden gehandhaafd; dat iedere militair der zeemacht aan boord en in de inrichting der zeemacht zijn/haar plichten nauwgezet zal vervullen en zal tonen, dat hem de verdediging en handhaving van de eer en onafhankelijkheid des vaderlands met vertrouwen kan worden opgedragen.

Werden de regels minder “gestreng” gehandhaafd begin 1900?

Heeft Bartus telkens straf vermindering gekregen als hij via de hiërarchieke weg, schriftelijk en in drievoud een bezwaarschrift indiende “wegens vermeend onbillijke beoordeling?”.

Het blijft een wonderlijke staat van dienst die bij velen (in Den Helder) vraagtekens oproept.

Marijke Feenstra.

Bronvermelding:

- foto's geleverd door P. Zeeman v.d. Helderse Historische Vereniging.
- genealogie en conduïten, straffen beoordelingen en genoemde ziektes van L. Helms van Eis.
- mevr. J. Schlahmilch-Pronk voor het aanleveren van de gegevens betreffende Bartus Veldhuijsen.

*Vrouwen, Juristen en Eyzgenbaat,
Helpen meenig tot armen staat.*

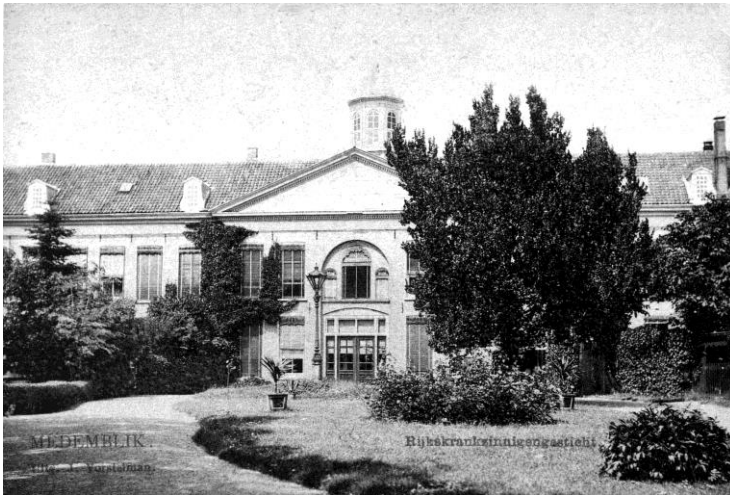

*Wat is de Mensch in deez'bedroefde werelt,
D'een wert bescheten, en d'Ander beperlt*

Heldenaren die stierven in het Medemblikse Rijkskrankzinnigengesticht

Op het terrein van de in 1797 ingestelde marinewerf in Medemblik was van 1828 tot 1856 het Instituut voor de Koninklijke Marine gevestigd. Nadat de adelborsten achtereenvolgens waren verhuisd naar Breda en den Helder stond het terrein en de bijbehorende gebouwen jarenlang leeg. Alleen een tijdelijke meisjesschool bevolkte in die tijd de voormalige Timmerwerven. Na jarenlang gesteggel besluit de politiek dat het eerste Rijkskrankzinnigengesticht daar gevestigd moet worden. In oktober 1884 opent het de deuren en worden de eerste patiënten opgenomen. 480 patiënten werden verzorgd vanaf de opening, maar dit aantal lag wel eens hoger. In de instelling verbleven allerlei soorten krankzinnigen, maar ook dementen, idioten en epileptici met wat toentertijd als “afwijkend gedrag” werd getypeerd. Hier waren na 1900 ook misdadigers bij.

Rijkskrankzinnigengesticht Medemblik

Het gesticht in Medemblik werd opgericht omdat Meerenberg in Bloemendaal overbevolkt was. Een andere reden voor de oprichting van een Rijkskrankzinnigengesticht was de opvang van patiënten voor wie de provinciale besturen zich niet verantwoordelijk achtten. Met name ging het hier om krankzinnige gevangenen, maar ook om militairen bij land- en zeemacht, landlopers en woonwagenbewoners. Ministeries en gemeenten sloten contracten af met het gesticht en zij betaalden de zorgkosten. Vanaf 1923 was het gesticht een Provinciaal Ziekenhuis voor geesteszieken.

In 1925 werden er 75 mensen uit den Helder voor rekening van de gemeente verpleegd in krankzinnigengestichten, waarschijnlijk met name in Noord-Hollandse gestichten als de provinciale ziekenhuizen in Castricum, Medemblik en Santpoort. Mogelijk zaten er katholieke Heldenaren in gestichten als Voorburg in Vught en Reinier van Arkel in 's Hertogenbosch.

Familie Deutekom uit Schagen

Gerrit Deutekom gaat na zijn huwelijk met Trijntje Sijbrands in de Heerestraat in Schagen wonen. Op 25 februari 1822 wordt hun zoon Jan geboren. Gerrit is dan 23 jaar en dagloner. Binnen een jaar na de geboorte verhuist het gezin naar de Oude Gracht in Alkmaar, waar Trijntje sterft. Twee jaar later, in 1825 huwt Gerrit Johanna Westerik. Hij is gruttersknecht, maar later werkt hij als schipper. Na twintig jaar huwelijk gaat Gerrit in oktober 1844 naar het krankzinnigengesticht in Dordrecht. Twee maanden later wordt ook zijn vrouw daar opgenomen. Zij sterft al vrij snel na deze datum, in 1847. Gerrit daarentegen zit bijna tweeëntwintig jaar in Dordrecht, tot zijn dood in maart 1866.

Er is een verhaal bekend van de maand voordat Gerrit opgenomen werd als krankzinnige. Hij betreedt op een avond in september 1844 de slaapkamer van een weduwe in een huis dat hij kent van vroeger. Hij vraagt om een drankje en wordt het huis uit gewerkt. Daarna gaat hij bij een kerk naar binnen om op de preekstoel een betoog af te steken. Twee dagen later wordt hij aangehouden ‘wegens verschillende daden van waanzinnig- of krankzinnigheid’ en in Alkmaar vastgezet. Blijkbaar waren deze gebeurtenissen de aanleiding voor zijn opname in Dordrecht.

De kleinzoon van Gerrits broer Anthonie wordt in het krankzinnigengesticht in Medemblik opgenomen op 28 februari 1900. Deze Klaas Deutekom, geboren op 25 juli 1864 in Schagen, is de zoon van Anthonies zoon Jacobus. Jacobus leert het bakkersvak voor zijn huwelijk met Trijntje de Graaf, maar gaat werken als arbeider. Hun zoon Klaas meldt zich na de kerstdagen van 1883 vrijwillig voor de marine, als hij negentien jaar is. Drie maanden later moet hij op voor de Nationale Militie, en nog drie maanden later dient hij officieel bij het Korps Mariniers. Na deze dienstplicht blijft hij in den Helder hangen en gaat werken als schoenmaker in dienst van de marine. In de zomer van 1892 trouwt hij in Amsterdam met Elisabeth Petronella Kerstiens, een 22-jarige Amsterdamse wees.

Klaas wordt opgenomen in het gesticht op 28 februari 1900. Hij overlijdt datzelfde jaar, op 11 augustus, 36 jaar oud. Elisabeth hertrouwt met caféhouder Evert van Santen en gaat in Coevorden wonen, waar zij in 1929 overlijdt.

Gehuwd in den Helder

Vuurstoker bij de marine Jacobus Anthonius Marinus Hooijdonck, afkomstig uit Rotterdam, huwt Cornelia Suzanna Meijser op 10 februari 1881. Jacobus sterft als hij 37 is, op 16 november 1885, in Medemblik. Zijn weduwe hertrouwt nog twee maal.

Op 13 februari 1873 treedt Wijnanda Adriana Broeder (uit Utrecht) in het huwelijk met Frederik Cozak, die uit den Helder komt. Deze gebeurtenis vindt plaats in den Helder. Wijnanda wordt opgenomen in het gesticht en sterft daar als zij 44 jaar oud is, op 17 oktober 1887.

Cornelis Speelman, schippersknecht uit Akersloot, trouwt met de Helderse Anna Theodora de Wit op 17 oktober 1861. Het paar krijgt zes kinderen, van wie de oudste

jong overlijdt. Als de jongste 16 jaar is, verblijft vader Cornelis een maand in Medemblik, hij lijdt aan dementie. In de zomer van 1890 sterft hij, 47 jaar oud aan longtering. Deze ziekte, tuberculose, was in verschillende vormen, maar met name in de longen, een veel voorkomende doodsoorzaak in de gestichten.

Timmerman Arie van Houten trouwt met de Amsterdamse Willemina Donker, de datum is 26 oktober 1882. De zes- en achtjarige dochters van de bruid Willemina en Rosalina worden hierbij geëcht. Arie en Willemina gaan wonen in wijk Q, nummer 40. Gek genoeg wonen hun dochters niet bij hen. Zij wonen korter dan een jaar in den Helder en vertrekken in augustus 1883 naar Amsterdam. Willemina wordt dement en vertrekt daarom naar Medemblik. Zij overlijdt als 43-jarige aan hersenvliesontsteking in de zomer van 1895. Hermanus, de broer van Willemina is in den Helder werkzaam als torpedist ten tijde van het huwelijk.

Sergeant bij de mariniers Michiel Hendrik van Amerongen heeft gewerkt in Rotterdam en Hellevoetsluis. Ook hij huwt te den Helder, op 27 november 1884, met Sara Cornelia Johanna Hille. Haar broer Casper werkt eveneens bij de marine, als vuurstoker. Het echtpaar krijgt een dochter in 1885. Elf jaar later sterft haar vader in het gesticht.

Bij de marine werkt Pieter Sas, als stoker. Hij is geboren in Gouda en de Texelse Elisabeth Johanna Schrander wordt zijn vrouw op 18 april 1889. Tien jaar later verblijft Pieter in het gesticht, waar hij sterft in april 1899.

Karel Pieter van der Burg verbindt zich met Hiletje Beneker op 4 februari 1892. Karel is buiten een huwelijk geboren, op zijn geboorteakte in Rotterdam staat alleen zijn moeder vermeld. Hij gaat aan de slag als bootsman en kwartiermeester in den Helder. Hiletje en Karel krijgen een dochter en een zoon in de havenplaats. De kinderen zijn vier en nog geen een jaar oud als Karel opgenomen wordt. Op 10 juli 1899 sterft hij en bijna zeven maanden later bevalt Hiletje nog van dochter Karolina. Zij hertrouwt eind 1900 met Boudewijn Jacobus Franchimon.

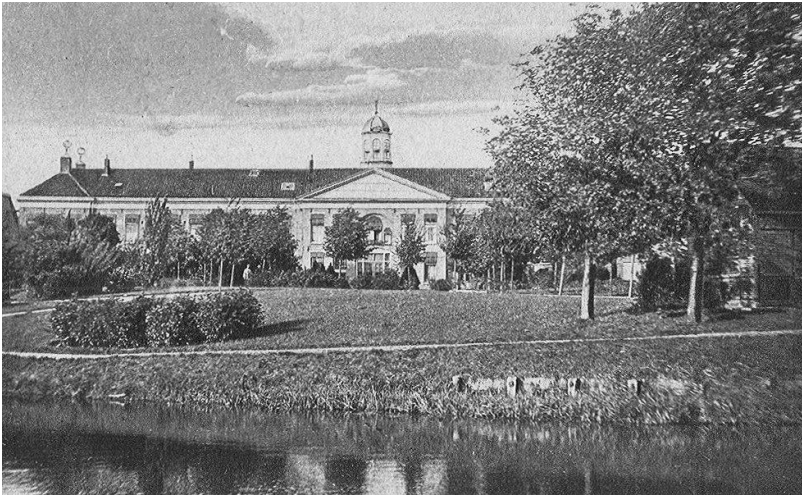
In datzelfde jaar 1892 treedt de Haagse Willem Nep in het huwelijk met Hillegonda Brugman. Zij is een Helderse en dochter van Johannes Brugman, van beroep takelaar en Trijntje Veenstra. Willem is een 28-jarige matroos bij de marine. Acht jaar later overlijdt Willem in het Medemblicker gesticht. Het is onbekend aan welke psychische ziekte hij leed, maar zijn zoon Willem sterft als hij 20 is in gesticht "Duin en Bosch" te Castricum. Moeder Hillegonda woont dan in Amsterdam.

Verpleegd op kosten van het ministerie van Marine

Daniël Diehle wordt geboren op 22 september 1873 in Rotterdam, als oudste zoon van Johan Daniël Diehle en Catharina Cornelia de Regt. Hij trekt naar den Helder en begint zijn carrière als leerling bootsman in 1892, maar klimt op tot sergeant konstabel bij de Koninklijke Marine. Op 20 juli 1899 trouwt hij in den Helder met Laurina Philippina van der Voorde, een vrouw die geboren werd in Vlissingen, maar opgroeide

in den Helder. Haar vader was lichtwachter. Laurina's zoon Johan Daniël wordt geboren op 28 april 1900. Daniël wordt in het gesticht opgenomen op 17 januari 1917, en sterft twee weken later, 43 jaar oud.

Op de laatste dag van januari in 1876 wordt Pieter Cornelis Schorsij geboren in den Helder. Hij is het zesde kind van timmerman Johan Fredrich Schorsij en Geertruida Klein. In 1895 staat hij geregistreerd als vrijwilliger bij het Korps Mariniers, waardoor hij vrijgesteld wordt van de legerplicht. Op enig moment vertrekt Pieter naar Rotterdam waar hij als 29-jarige trouwt met Pietje Zwijgendorp in 1905. Zijn beroep is sergeant bij de Marine. In de winter van 1917-1918 verslechtert zijn geestelijke

Provinciaal ziekenhuis

gezondheid en belandt hij in het Marinehospitaal in Willemsoord. Vandaar reist hij naar Medemblik waar hij op 10 januari opgenomen wordt. Hij sterft drie maanden na zijn opname, op 42-jarige leeftijd.

Verpleegd op kosten van de gemeente den Helder

Tjiepke Kramer is afkomstig uit Dokkum, daar wordt hij op 17 november 1887 geboren uit Hendrik Kramer en Dina Staveriens. Zijn vader overlijdt voordat hij 18 is en dan woont hij met zijn moeder in Amsterdam. Het is dan eind 1906 en hij staat vermeld als militair bij 's Rijks Zeemacht. Op 26 september 1916 vestigt hij zich met vrouw Jacoba Albertina Veld en zijn 9-jarige zoon Hendrik op de Krugerstraat 20 in den Helder, vanuit Amsterdam. Tjiepke oefent dan het beroep van sergeant geschutmaker uit. Drie en een half jaar later is Tjiepke bewoner van het gesticht in Medemblik, vanaf 24 maart 1920. Hij sterft op 34-jarige leeftijd, op 5 februari 1922. Geboren in den Helder

Barend Bohlen werd geboren op 21 december 1842. Hij is het derde kind van timmerman en horlogemaker Hendrik Bohlen, die getrouwd is met Aaltje Lindvorren (ook wel geschreven als Lindoorn). Barend kiest voor het Oost-Indische leger, waar hij fuselier wordt en blijft ongehuwd. Rond oud en nieuw 1890 komt hij in het gesticht, 47 jaar oud, met een acute manie. Hij overlijdt op 31 januari 1890 aan buikvliesontsteking.

Een andere Heldenaar is Johannes Kooij, wiens leven anders verloopt als dat van Barend. Johannes wordt rond 1864 geboren, volgens de overlijdensakte in den Helder als zoon van Jacob Kooij en Neeltje Visser. In de geboorteaktes van den Helder is hij echter niet te vinden. Ik kan ook geen spoor vinden van de ouders. Mogelijk kloppen de namen niet. Johannes is arbeider en sterft op 30-jarige leeftijd op 18 mei 1894. Hij lijdt aan epilepsie en dat leidt tot zijn dood. Als beroep heeft hij arbeider opgegeven, Johannes werd drie jaar verpleegd in Medemblik.

Krankzinnige gevangene

Eduard van Olderen wordt geboren in Utrecht in 1863 en vernoemd naar zijn opa van moederszijde. Als Eduard 19 jaar is, meldt hij zich vrijwillig voor het leger. Hij woont dan in den Helder en is militair bij het zevende Regiment Infanterie. Zeven jaar later mishandelt hij iemand en dat leidt tot een verblijf in de Leidense strafgevangenis. Hij verhuist naar Medemblik met de diagnose insania moralis, wat later verandert in dementie met maniakale opgewektheid. Anderhalf jaar zit hij in het Rijkskrankzinnigengesticht, totdat hij tuberculose oploopt en daaraan bezwijkt op 18 juni 1890.

Onderzoek

Ik ben geboren in Medemblik en al vier en een half jaar bezig met een onderzoek naar anatomie in Nederland. Dat begon uit pure nieuwsgierigheid: wie belandden er op de snijtafels, hoe regelden de geneesheren dat? Al snel stuitte ik in het Nationaal Archief op het Rijkskrankzinnigengesticht, van waaruit enkele lichamen naar Leiden gestuurd zijn in 1902. Gaandeweg las ik dat veel gestichten zelf autopsie deden, om doodsoorzaken te noteren, om meer te weten te komen over psychische ziekten en om te kijken of diagnoses en behandelingen voor bepaalde geestesziekten overeenstemden met afwijkingen in de hersenen. Ik ben van plan hier een boek over te publiceren, omdat deze geschiedenis nog niet verteld is.

Dongen, oktober 2014

Marga Spil

Bronnen:

“*Gesticht voor gekken in Medemblik 1884-1967*” Lezing Ad Dudink, oudheidkundige vereniging “Medenblik”, 2011

“*Schipper Deutekom in de war*” uit Kakelepost, kwartaaluitgave Historische Vereniging Schagen en omstreken, onbekende datum.

“Medemblik, een episode in de Nederlandse psychiatrie, 1884-1970”, dr. L. A. Cahn 1970.

Noordhollands Archief, archief 88, Rijkskranksinnigengesticht Medemblik, toegangsnummers 98, 100, 200 en 201, registers, onder meer het register controle vanuit departementen; er zijn weinig jaarverslagen te vinden en de meeste patiëntendossiers zijn in te slechte staat om geraadpleegd te worden.

“Medicalisering in Medemblik, patiënten met de diagnosen insania moralis en insania toxica in het Rijkskranksinnigengesticht 1884-1914”- Johanneke van Viegen, masterscriptie Universiteit van Amsterdam, 2008 via dare.uva.nl

Verslagen over den staat der gestichten voor krankzinnigen en toelichtende opmerkingen, nopens de daarbij gevoegde statistieke tabellen, betrekkelijk de bevolking in dezelve, aan Zijne Excellentie den Heer Minister van Binnenlandsche Zaken, ingediend door de Inspecteurs dier gestichten, jaarlijks of driejaarlijks uitgegeven, van 1844 tot 1885; ’s Gravenhage, ter Algemene Lands-Drukkerij, eerder van Weelden en Mingelen

Verslag van het Staatstoezicht op Krankzinnigen en Krankzinnigengestichten en over de staat dier gestichten aan de Minister van Binnenlandsche Zaken aangeboden door de inspecteurs ...1885-1936.

Websites: www.wiewaswie.nl, www.zoekakten.nl, www.militieregisters.nl, www.genealogiedenhelder.nl .

*Een gierig mensch,
Heeft nooit een wensch.*

ATTESTATIE

*Ik ondergeschrevene Johan van den Donder,
Bekenne gezien te hebben, twee billen boven, twee billen onder,
Alle gehegt aan eenen spriet,
Maar wat zy deden dat weet ik niet.*

Noordkopstukken is een blad voor en door de leden van de afdeling Den Helder en omstreken van de Nederlandse Genealogische Vereniging

Het afdelingsbestuur is als volgt samengesteld:

Voorzitter: mevr. A.J. Carsjens-Grotewal
Pieter de Leeuwstraat 40, 1785 JK Den Helder
 0223693356 voorzitter@denhelder.ngv.nl

Secretaris: mevr. G. Burgmeijer-Hilker
Ooievaarstraat 28, 1781 VP Den Helder
 0223618674 secretaris@denhelder.ngv.nl

Penningmeester: dhr. G.Lemson
Azaleastraat 4, 1783 HH Den Helder
 0223627427 penningmeester@denhelder.ngv.nl

Lid/redactie: mevr. M. Prudon-de Jong
Pieter v.d. Deurelaan 6, 1785 GB Den Helder
 0223630507 algemeenlid1@denhelder.ngv.nl

Lid/redactie: dhr. R. Mos
Wingerdstraat 34, 1783 HL Den Helder
 0223622656 algemeenlid2@denhelder.ngv.nl

Redactie: mevr. M. Feenstra
Alblasstraat 38, 1784 TX Den Helder
 0223627578 redactie@denhelder.ngv.nl

Webbeheer: mevr. M. Schaapkens-Kruize
 webbeheer@denhelder.ngv.nl

De afdeling heeft een website, <http://denhelder.ngv.nl/>
Het postadres van de NGV is NGV, Postbus 26, 1380 AA Weesp.
Het verenigingscentrum van de NGV is gevestigd op het adres Papelaan 6, 1382 RM Weesp. T: 0294413301
Geopend: donderdag en zaterdag 10.00-16.00u (niet op feestdagen)

NoordKOPstukken wordt gedrukt bij de Reproafdeling van 's Heeren Loo